

درآمدی بر کارآمدی در نظام سیاسی اسلام

بهرام افغان قاضی

اخوان کاظمی، بهرام؛ ۱۳۴۳ -
درآمدی بر کارآمدی در نظام سیاسی اسلام / بهرام اخوان کاظمی. --
تهران: دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۳.
۲۶۱ ص.

۲۹۵۰۰ ریال : ISBN : 964 - 375 - 026 - 4

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. ۲۴۷ - ۲۶۱: همچنین به صورت زیر نویس.

۱. مدیریت (اسلام). ۲. اسلام و دولت. ۳. مشروعیت حکومت --

ایران. ۴. بهره‌وری دولتی -- ایران. ۵. مردم (حقوق اساسی) --

جنبه‌های مذهبی اسلام. ۶. مدیریت -- مشارکت کارمندان. ۷. مدیریت -- ایران --

ارزشیابی. ۵. ۲۳ قبل از هجرت -- ۴۰ ق. -- نهج البلاغه -- مدیریت.

۹. مردم (حقوق اساسی) -- ایران. الف. عنوان.

۳۵ الف / ۲۳۲۶۷ BP ۲۹۷ / ۶۵۸

کتابخانه ملی ایران ۳۸۷۱۵ - ۸۳ م

مؤسسه فرهنگی دانش و

اندیشه معاصر

● درآمدی بر کارآمدی در نظام سیاسی اسلام

● بهرام اخوان کاظمی

● ناشر: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر

● چاپ: نشاط

● چاپ اول: ۸۳، ۷۰۰ نسخه

● قیمت: ۲۹۵۰ تومان

● شابک: ۴-۲۶-۳۷۵-۹۶۴-۴ ISBN: 964 - 375 - 026 - 4

● حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست

- سخن ناشر ۱۳
- مقدمه ۱۵
- فصل اول: کارآمدی و کارایی در علم مدیریت ۱۹
- ۱. مفهوم عمومی کارآمدی و کارایی ۲۱
- ۲. نقش و جایگاه اساسی کارآمدی در علم مدیریت ۲۵
- ۳. مفهوم کارایی و کارآمدی در علم مدیریت ۲۹
- ۴. رابطه کارایی و کارآمدی با بهره‌وری ۳۳
- ۵. مکتب تیئوریسم و کارایی ۳۷
- مؤلفه‌ها و جنبه‌های اصلی تیئوریسم و تعاملات آن با کارایی ۳۸
- ۱. توسعه یک علم واقعی، کار ۴۰
- ۲. انتخاب علمی کارگران و پرورش مستمر توانایی‌های آنان ۴۱
- ۳. هماهنگ نمودن علم کار با انتخاب و آموزش علمی کارگران ۴۱
- ۴. همکاری صمیمی و دایمی مدیریت و کارگران ۴۲
- ? فصل دوم: کارآمدی و کارایی در علم سیاست و نظریات توسعه ۴۷
- مقدمه ۴۹
- ۱. کارآمدی و مفاهیم عمده سیاسی ۵۱

- مبحث اول: کارآمدی و مشروعیت ۵۱
- گفتار اول: کلیاتی پیرامون مشروعیت ۵۱
- گفتار دوم: مشروعیت در حکومت دینی و نظام ج.ا.ا. ۵۷
- گفتار سوم: تعاملات کارآمدی و مشروعیت ۵۹
- مبحث دوم: کارآمدی، اقتدار و اقتدار ملی ۶۷
۲. کارایی و کارآمدی و نظریات توسعه ۷۱
- مبحث اول: کارایی و نظریه بحران ۷۱
۱. بحران هویت ۷۳
۲. بحران مشروعیت ۷۴
۳. بحران نفوذ ۷۴
۴. بحران مشارکت ۷۵
۵. بحران ادغام ۷۶
۶. بحران توزیع ۷۶
- مبحث دوم: کارایی و نظریه کارکردگرایی ساختاری سیستمی ۷۷
- گفتار اول: نظریه کارکردگرایی ساختاری سیستمی ۷۷
- گفتار دوم: کارایی و کارکردهای نظام سیاسی ۸۲
- گفتار سوم: کارایی و اثربخشی در طرح جامع اسپرو ۸۷
- مبحث سوم: کارایی و سیاست‌گذاری عمومی ۸۹
- فصل سوم: کارآمدی و کارایی در اندیشه امام علی(ع) ۹۱
- مقدمه ۹۳
- بخش اول: مدخلی در باب مدیریت در نهج‌البلاغه ۹۳
- تدبیر ۹۴
- امره ۹۵
- قدرت ۹۵
- سیادت و سید ۹۵

- سیاست ۹۶
- راعی ۹۷
- بخش دوم: واژه کارایی و کارآمدی (اثربخشی) در نهج‌البلاغه ۱۰۰
- بخش سوم: کارآمدی به معنای ایفای بهینه کلیه کارویژه‌های حکومت ۱۰۳
- مبحث اول: کارویژه‌ها و اهداف عالیه حکومت از دیدگاه کل‌نگر ۱۰۶
- مبحث دوم: کارویژه‌ها و اهداف عالیه حکومت از دیدگاه جزء نگر ۱۱۰
- گفتار اول: تأمین سعادت مادی و معنوی و توجه به رشد و بالندگی مردم ۱۱۰
- گفتار دوم: احیاء، احقاق و اقامه حق و دفع باطل ۱۱۴
- گفتار سوم: تحقق عدالت ۱۱۶
- گفتار چهارم: تأمین امنیت ۱۱۸
- گفتار پنجم: تحقق وحدت امت در پرتو حکومت رهبر الهی ۱۱۹
- گفتار ششم: تأمین رفاه عمومی ۱۲۰
- گفتار هفتم: حفظ کرامت انسانی ۱۲۳
- گفتار هشتم: وصول به تعامل صحیح و مثبت بین حکومت و مردم و کسب حداکثر رضایت آن‌ها ۱۲۴
۴. شاخص‌های مهم کارآمدی و کارایی در نهج‌البلاغه ۱۲۷
- مقدمه ۱۲۷
- مبحث اول: اصل عدالت و عدالت‌ورزی ۱۲۷
- گفتار اول: تعریف عدالت ۱۲۸
- أ. عینی و ملموس ۱۲۸
- ب. هر چیز در جای خویش (وضعی‌الشیء فی موضعه) ۱۲۹
- ج. اهمیت اجتماعی «عدالت»، علاوه بر جنبه فضیلت نفسانی و فردی آن ۱۲۹
- د. موزون و متعادل ۱۲۹
- ه. نفی تبعیض و رعایت همه استحقاق‌ها ۱۳۰
- و. رعایت حقوق افراد (رابطه حق و حقدار) ۱۳۱

- ز. همسانی «عدالت» با «عقل عملی» ۱۳۱
- ح. عدالت به معنای تقوای الهی (ملکه نفسانی انجام واجبات و ترک منہیات) ۱۳۲
- ط. الهی بودن «مبانی و منابع عدالت» ۱۳۲
- گفتار دوم: عدالت و قدرت ۱۳۳
- گفتار سوم: عدالت، آرمانگرایی و نفی «اصالت غلبه» ۱۳۵
- گفتار چهارم: عدالت، رمز بقا، امنیت و کارآمدی نظام سیاسی ۱۳۷
- گفتار پنجم: عدالت، نفی خودکامگی و خشونت در روابط حکومت و مردم ۱۴۱
- مبحث دوم: اصل شایسته سالاری ۱۴۴
- مبحث سوم، اصل تجربه گرایی ۱۵۲
- مبحث چهارم: اصل نظارت و کنترل ۱۵۲
- گفتار اول: کلیاتی در باب نظارت ۱۵۳
- گفتار دوم: نظارت درونی یا خودکنترلی ۱۵۹
- گفتار سوم: نظارت عمومی و همگانی ۱۶۱
- مبحث پنجم: اصل ضابطه و قانون گرایی به جای رابطه گرایی ۱۶۴
- مبحث ششم: اصل امانت داری، تکلیف گرایی و مسؤولیت شناسی ۱۶۶
- مبحث هفتم: اصل الگو بودن رهبران و مدیران و ساده زیستی آنان ۱۶۷
- مبحث هشتم: اصل کفاف و قناعت و پرهیز از اسراف ۱۶۹
- فصل چهارم: دیدگاه و راهکارهایی جهت افزایش کارآمدی نظام ج.ا.ا. ۱۷۱
- مقدمه ۱۷۳
۱. دیدگاه‌ها و راهکارهای مسئولین ۱۷۵
- دیدگاه اول - کارایی فقه و نظام اسلامی با اتکا به اجتهاد پویا و شورای افتا ۱۷۵
- گفتار اول - اجتهاد پویا مایه کارآمدی فقه و نظام اسلامی ۱۷۵
- أ. شیوه اجتهاد «مصطلح» یا «رایج» ۱۷۷
- ب. شیوه اجتهاد لازم یا پویا (شیوه اجتهادی امام (ره)) ۱۸۰
- گفتار دوم: طرح شورای فتوا ۱۸۵

- دیدگاه دوم - نوسازی معنوی و فرهنگی با تأکید بر عدالت محوری ۱۸۸
- شاخصه‌های کارآمدی ۱۹۲
- دیدگاه سوم - کاهش تصدی گری دولت، تفویض امور به احزاب، و تفکیک حوزه‌های دینی از حوزه‌های تجربی ۱۹۶
- گفتار اول: معضلات مهم نظام ۱۹۶
۱. اختلافات داخلی و فقدان اجماع نظر، حتی در مباحث زیربنایی ۱۹۶
۲. معضلات اقتصادی ۱۹۷
۳. گسترش فساد ۱۹۸
۴. عقب ماندگی عملی و تکنولوژی ۱۹۸
- گفتار دوم - سه راهکار اساسی کارآمدی نظام ۲۰۰
- أ. کاهش تصدی گری دولت ۲۰۰
- ب. محوریت بخشی به احزاب با صلاحیت در مدیریت کشور ۲۰۱
- ج. ایجاد «منطقه فراغ» در ساحت تعیین شکل حکومت و تفکیک حوزه‌های دینی از حوزه‌های تجربی ۲۰۲
- دیدگاه چهارم - کارآمدی دستاورد حکومت برنامه دار در مقابل حکومت کارپرداز ۲۰۵
- گفتار اول - ویژگی‌های حکومت کارپرداز ناکارآمد ۲۰۹
- گفتار دوم - ویژگی‌های حکومت برنامه دار و کارآمد ۲۱۱
- دیدگاه پنجم - کارآمدی به معنای دولت و توسعه، نه به معنای توسعه دولت و فربهی و تصدی گری آن ۲۱۴
- دیدگاه ششم - کاهش تصدی گری دولت و کاربری مدیریت علمی و مقابله با تغییر مداوم مدیران ۲۱۵
۲. دیدگاه‌ها و راهکارهای برخی گروه‌های سیاسی داخلی ۲۱۹
- دیدگاه اول - نهادینه کردن و حاکمیت قانون و شفاف سازی و تحقق قانون اساسی ۲۱۹

۱. اصل ۵۷ و موضوع استقلال قوا ۲۲۱
۲. اصول مربوط به ریاست جمهوری (اصل ۱۱۳ و ۱۰۷ و ۱۲۲) ۲۲۲
۳. اصل ۱۱۰؛ مربوط به وظایف و اختیارات رهبری ۲۲۳
۴. اصل ۱۱۲؛ مربوط به مجمع تشخیص مصلحت نظام ۲۲۵
۵. اصل ۹۹؛ مربوط به نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ۲۲۶
۶. اصول مربوط به روابط قوه قضاییه با مجلس، و مسؤولیت‌های وزیر دادگستری (اصول ۱۵۶، ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۶۳، ۱۶۷ و ...) ۲۲۷
- دیدگاه دوم - جذب نیروهای متخصص و مشارکت فعال مردم و تقویت نهادهای مدنی و فضای سالم سیاسی ۲۲۹
- دیدگاه سوم - رفع محرومیت، ایجاد عدالت، و برقراری رفاه عمومی و امنیت ۲۳۰
- بخش سوم - دیدگاه‌ها و راهکارهای متخصصین سیاسی ۲۳۱
- دیدگاه اول - برابری، دموکراسی، امنیت و قانون‌گرایی ۲۳۱
- دیدگاه دوم - انجام بهینه کلیه وظایف حکومت، به‌ویژه تأمین امنیت در معنای وسیع کلمه ۲۳۵
- دیدگاه سوم - تقویت و گسترش جامعه مدنی و نهادهای مشترک و کسب وجهه بین‌المللی ۲۳۵
۱. زمان ۲۳۵
۲. اجرای وظایف و تکالیف حکومتی ۲۳۶
۳. گسترش مشارکت سیاسی ۲۳۶
۴. گسترش نمادهای مشترک ۲۳۷
۵. شناخته‌شدگی بین‌المللی ۲۳۷
- دیدگاه چهارم - هماهنگی و انسجام درونی در نظام سیاسی و داشتن راهبردها و اهداف متناسب با قدرت ملی ۲۳۸
- بخش چهارم - نقد و ارزیابی کلی دیدگاه‌ها ۲۳۹

- استنتاج ۲۴۱
- کتابنامه ۲۴۵
- ب - منابع لاتین ۲۵۶
- منابعی برای مطالعه بیش‌تر ۲۵۸

سخن ناشر

تأمین نیازها و خواسته‌های مردم از اهداف همه نظام‌های سیاسی است؛ از این رو، نظام‌های سیاسی باید علاوه بر پرداختن به مبانی نظری خود زمینه‌های مناسب تأمین این نیازها و تقاضاها را نیز مد نظر قرار دهند، از این حیث نظام سیاسی اسلام با سایر نظام‌هایی که دارای مبانی بشری هستند، تفاوت‌های بسیاری دارد. نظام‌های سیاسی بشری عمدتاً درگیر تأمین نیازهای شهروندان خود هستند، اما از آن جا که این سلابق و نیازها به دلیل تفاوت اموری سیار و متغیرند - چرا که در افراد مختلف متفاوتند و در طول زمان دچار تغییر و تحول می‌شوند - نظام‌های سیاسی نیز به تبع این دگرگونی‌ها متحول شده، خود را با آن‌ها تطبیق می‌دهند. در مقابل، پذیرش مبانی الهی برای تنظیم زندگی سیاسی - اجتماعی، مبتنی بر اصول ثابتی است که مشروعیت و حقانیت خود را از آموزه‌های دینی - اسلامی گرفته‌اند. تغییراتی که ممکن است در این اصول رخ دهد، مطابق با مکانیزم‌های پذیرفته شده در سنت اسلامی است، از این رو برخلاف دیگر نظام‌های سیاسی که مشروعیتشان بر مبنای کارآمدیشان است، در نظام اسلامی، مشروعیت دارای صبغه‌ای الهی است و کارآمدی نظام، محصول عملکرد بهینه کارگزاران می‌باشد. در واقع چنین مقدماتی منجر به طرح پرسش درباره کارآمدی در نظام سیاسی اسلام می‌شود.

نوشتار حاضر کوشیده است، مسأله کارآمدی در نظام سیاسی اسلام را مورد

بررسی قرار دهد و از آن جا که تا کنون برای پرداختن به این مسأله، تلاشی صورت نگرفته امید است اثر حاضر بتواند به ایجاد فضای بحث و گفت‌وگوی علمی در این زمینه کمک نماید.

گروه سیاست پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی سعی نموده است با انتشار این اثر نخستین قدم‌ها را در این زمینه بردارد.

مقدمه

مفهوم کارآمدی و کارایی از مهم‌ترین مفاهیم علوم مدیریت و اقتصاد است که تقریباً از چندین دهه گذشته به طور جدی در عرصه علم سیاست نیز مطرح بوده است. از آن جا که هر سامانه مدیریتی و هر سازمانی به دنبال افزایش کارآمدی و کارایی خویش است، دولت نیز به عنوان گسترده‌ترین و مقتدرترین سازمان موجود، در پی دستیابی به این هدف حیاتی است تا علاوه بر مشروعیت اولیه خود به مشروعیت جدیدی که نتیجه کارآمدی است، دست یابد و بدین وسیله دوام و پایداری خود را، با تحصیل رضایت بیش‌تر شهروندان، تضمین نماید. کارآمدی در حقیقت بیانگر قابلیت و توانایی مدیریت و کارگزاران هر کشور در اداره شایسته آن است و ایفای بهیئت کار ویژه‌های دولت و جلب حداکثر رضایت مردم را در پی دارد.

امروزه با گذشت بیست و چهار سال از انقلاب اسلامی و مردمی ایران و تأسیس جمهوری اسلامی، کم‌تر کسی در پایه‌های مشروعیت نظام تردید روا می‌دارد، اما باید این واقعیت را نیز در نظر داشت که هر حکومتی ممکن است در عرصه تحقق کار ویژه‌ها و وظایف و اهداف خود با درجه‌ایی از ناکارآمدی مواجه شود. متأسفانه برخی نیز در این موقعیت، عنادورزانه سعی در ایجاد شبهه ناکارآمدی حکومت دینی و تشکیک در توانایی آن نسبت به پاسخگویی به انتظارات و خواسته‌های مردم دارند و این در حالی است که کاهش کارآمدی،

مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر

بیماری گریزناپذیر همه نظام‌های سیاسی است و نظام‌های موفق آن‌هایی هستند که با ارائه راهکارهای نظری و عملی به طور مداوم، سعی در علاج این بیماری موسمی دارند، هر چند این مداوا قطعی نیست بلکه زمانمند و موقت است، اما حتی نظام‌های کارآمد نیز خود را از این تلاش پیگیر بی‌نیاز نمی‌دانند و به دنبال تجربه راه‌های جدیدی برای افزایش کارآمدی خود هستند.

کتاب حاضر با ملحوظ داشتن سرایت این ناکارآمدی به بخش‌هایی از بدنه مدیریتی کشور، به دنبال پاسخ به این سؤال است که: «مفهوم نظری و عملی کارآمدی و کارایی در نظام سیاسی اسلامی به چه معنا و دارای چه شاخصه‌هایی است و از سوی دیگر چه راهکارهایی برای افزایش کارآمدی نظام فعلی جمهوری اسلامی قابل پیش‌بینی و پیشنهاد است؟»

مؤلف در راستای پاسخگویی به این سؤال مهم، تلاش کرده است اساسی‌ترین دیدگاه‌های موجود صاحب‌نظران و اهل فن کشور را در این زمینه مورد بررسی قرار دهد و با شناسایی چالش‌های کارآمدی، راه‌حلی را عرضه بخشد؛ برخی از آن‌ها چنین است:

۱. کارایی فقه و نظام اسلامی با اتکاء به اجتهاد پویا و شورای افتاء
 ۲. نوسازی معنوی و فرهنگی با تأکید بر عدالت محوری
 ۳. کاهش تصدی‌گری دولت با تفویض امور به احزاب و تفکیک حوزه‌های دینی از حوزه‌های تجربی
 ۴. ترویج و تقویت مدل حکومت برنامه‌دار در مقابل حکومت کارپرداز
 ۵. نهادینه کردن و حاکمیت قانون و شفاف‌سازی و تحقق قانون اساسی
 ۶. هماهنگی و انسجام درونی در نظام سیاسی و برخورداری از راهبردها و اهداف متناسب با قدرت ملی
 ۷. تقویت و گسترش جامعه‌مدنی و نمادهای مشترک و کسب وجهه بین‌المللی.
- انقلاب اسلامی ایران، بی‌تردید یکی از رویدادهای کم‌نظیر قرن بیستم بود که بازتاب‌های جهانی آن همچنان ادامه دارد. نتیجه بارز این حرکت عظیم

اسلامی و مردمی، نعمت تأسیس نظام جمهوری اسلامی بود و امروزه پاسداری از این موهبت الهی، بر همگان واجب است، به‌ویژه صاحبان فکر و اندیشه و نسل جوان در این مسیر وظیفه‌ای گران بر عهده دارند و می‌بایست با تأسیس یک نهضت نرم‌افزاری، با چراغ فکر و اندیشه، مسیر دشوار و پر پیچ و خم حرکت و تداوم این الگوی جدید حکومتی را روشن‌تر سازند و آن را از گزند انواع آسیب‌های محتمل مصون دارند. بدیهی است کارآمدی و توفیق نظام مزبور در پاسخگویی به نیازهای مادی و معنوی شهروندان و مخاطبین خویش، بهترین راه معرفی و عرضه این مدل حکومتی به جهانیان است و می‌تواند تجربه موفق برای نشان دادن عدم تنافی دو عرصه دین و سیاست و بلکه تعامل مثبت و بهینه آن دو باشد.

در راستای عمل به این وظیفه، نوشتار حاضر تلاش نموده است با تبیین مفهوم بسیار مهم کارآمدی و کارایی، به شناسایی چالش‌ها و عوامل مخل آن در نظام ج.ا.ا. بپردازد و با توجه به برآیند دیدگاه‌های برخی جناح‌های سیاسی و صاحب‌نظران اجرایی و دانشگاهی و با تفحص در سه عرصه سیاست، مدیریت و مطالعات اسلامی و همچنین با استمداد از ذخیره بی‌پایان کلام امام علی (ع) در **نهج البلاغه**، به ارائه راهکارهایی جهت توانمندسازی و کارآمدتر کردن نظام ج.ا.ا. بپردازد.

مؤلف امیدوار است با انجام این پژوهش مقدماتی که مبتنی بر بضاعتی ناچیز است، توانسته باشد بخشی از دین خود را به نظام و شهیدان گرانقدر انقلاب اسلامی ادا کرده باشد.

بهرام اخوان کاظمی

شیراز - تابستان ۱۳۸۱

کتابنامه

۱. آشوری، داریوش: فرهنگ علوم انسانی، تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۴.
۲. آلموند، گابریل ا. و دیگران: چارچوبی نظری برای بررسی سیاست تطبیقی، ترجمه علیرضا طیب، تهران، مرکز آموزش مدیریت دولتی، ۱۳۷۷.
۳. ابوالحمد، عبدالحمید: مبانی علم سیاست، تهران، توس، چاپ چهارم، ۱۳۶۸.
۴. نهج البلاغه، ترجمه حسین عمادزاده، تهران، بی نا، ۱۳۵۸.
۵. نهج البلاغه، ترجمه محمدتقی جعفری، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۸.
۶. نهج البلاغه، ترجمه سید علینقی فیض الاسلام، تهران، بی نا، ۱۳۹۲ هـ. ق، ۱۳۵۱ هـ. ش.
۷. نهج البلاغه، ترجمه سید جعفر شهیدی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
۸. نهج البلاغه، ترجمه اسدالله مبشری، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ سوم ۱۳۶۶.
۹. نهج البلاغه، (خورشید بی غروب)، عبدالمجید معادیخواه، تهران، ذره، ۱۳۷۴.
۱۰. نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، تهران، مؤسسه تحقیقاتی امیرالمؤمنین، ۱۳۷۶.

۱۱. **نهج البلاغه**، ترجمه عبدالمحمد آیتی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، بنیاد نهج البلاغه، ۱۳۷۶.
۱۲. اخوان کاظمی، بهرام: **قدمت و تداوم نظریه ولایت مطلقه فقیه از دیدگاه امام خمینی (ره)**، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷.
۱۳. اخوان کاظمی، بهرام: «کلیاتی در باب اجتهاد و شیوه‌های آن»، **فصلنامه انقلاب اسلامی**، سال اول، پیش شماره سوم، پاییز ۱۳۷۸.
۱۴. اخوان کاظمی، بهرام: «امام علی (ع)، عدالت و خشونت»، **فصلنامه کتاب نقد**، ش ۱۴ - ۱۵، تابستان و پاییز ۱۳۷۹.
۱۵. اخوان کاظمی، بهرام: «حوزه و روحانیت در سیره نظری و عملی امام (ره)»، **امام خمینی و حکومت اسلامی**، (روحانیت، اجتهاد، و دولت)، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، زمستان ۱۳۷۸.
۱۶. اخوان کاظمی، بهرام: «آرمان‌های حکومت از دیدگاه امام علی (ع)»، **حکومت اسلامی**، ش ۱۷، پاییز ۱۳۷۹.
۱۷. اخوان کاظمی، بهرام: «عدالت و خودکامگی‌ستیزی در نهج البلاغه»، **حکومت اسلامی**، ش ۱۸، زمستان ۱۳۸۰.
۱۸. اخوان کاظمی، بهرام: «صدا و سیما ثبات سیاسی، وحدت و امنیت ملی» **رسانه‌ها و ثبات سیاسی**، تهران، پژوهشگاه مطالعات راهبردی، ۱۳۸۱.
۱۹. «اعلام مواضع و اولویت‌های استراتژیک جبهه دوم خرداد»، **همبستگی**، ش ۱۸۳، ۱۵ خرداد ۱۳۸۰.
۲۰. افتخاری، اصغر: «ظرفیت طبیعی امنیت»، **فصلنامه مطالعات راهبردی**، ش ۵ و ۶، پاییز و تابستان ۱۳۷۸.
۲۱. اکبر، علی: **سیری در اندیشه‌های سیاسی معاصر**، تهران، الست، ۱۳۷۰.
۲۲. البرعی، محمد و رحمان، مودود: «بررسی نظارت‌های سازمانی و ارزیابی رفتار سازمانی از دیدگاه اسلام با به کار بردن فرایند تحلیلی»، **مندرج در: مجموعه مقالات نگرشی بر مدیریت در اسلام**، تهران، مرکز آموزشی

- مدیریت دولتی، ۱۳۷۲.
۲۳. التیمی الأمدی، عبدالواحد: **شرح غررالحکم و درر الکلم**، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۰۷ ق.
۲۴. التضاعی، ابو عبدالله محمد بن سلامه: **دستور معالم الحکم و مآثور مکارم الشیم**، بیروت، دارالکتاب العربی، الطبعة الاولى، ۱۴۰۱.
۲۵. الحر العاملی، شیخ محمد بن الحسن: **وسایل الشیعه الی تحصیل المسائل الشرعیه**، قم، مؤسسه آل البيت (ع)، لاحیاء التراث، ۱۴۰۹ ق.
۲۶. المحمودی، محمدباقر: **نهج السعادة فی مستدرک نهج البلاغه**، ج ۲، بیروت، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۳۸۵ ق.
۲۷. الهامی‌نیا، علی‌اصغر: «نظارت بر کارگزاران در حکومت علوی»، **حکومت اسلامی**، ش ۱۸، زمستان ۱۳۷۹.
۲۸. امامی‌خویی، ارسطو: «کارایی و عدالت در اقتصاد ایران»، **ایران**، ش ۲۹۴۵، ۲ آبان ۱۳۸۰.
۲۹. امامی‌خویی، ارسطو: «راهکاری برای ایجاد کارایی توأم با عدالت نسبی»، **ایران**، ش ۲۴۵۱، ۲۵ تیر ۱۳۸۰.
۳۰. امینی، عبدالله: «معرفی کتاب الادارة و النظام الاداری عندالامام علی (ع)»، **حکومت اسلامی**، ش ۱۷، زمستان ۱۳۷۹.
۳۱. بخشایشی اردستانی، احمد: **درآمدی بر نظام‌های سیاسی مقایسه‌ای**، تهران، دانشکده علوم و فنون فارابی، ۱۳۷۶.
۳۲. بدیع، برتران: **توسعه سیاسی**، ترجمه احمد نقیب‌زاده، تهران، قومس، ۱۳۷۶.
۳۳. بلاندل، ژان: **حکومت مقایسه‌ای**، ترجمه علی مرشدی‌زاده، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۸.
۳۴. بهداروند، محمدمهدی: «کارآمدی دین»، **کیهان**، ش ۱۷۱۱۴، ۳۱ خرداد ۱۳۸۰.

۳۵. «بیانات مقام رهبری»: تلکس ش ۲۰۱، ۱۳۷۵/۸/۱، خبرگزاری ج.ا.ا.
۳۶. «بیانات مقام رهبری»: تلکس ش ۲۴۲ - ۱۳۷۵/۹/۲۰، خبرگزاری ج.ا.ا.
۳۷. «بیانات مقام رهبری»: همشهری، ش ۱۲۱۲، ۱۳۷۵/۱۲/۲۰.
۳۸. «بیانات مقام رهبری»: اطلاعات، ش ۲۱۰۸، ۱۳۷۵/۱۲/۱۹.
۳۹. «بیانات مقام رهبری»: ایران، ش ۵۳۴، ۱۳۷۵/۹/۲۰.
۴۰. «بیانات مقام رهبری»: رسالت، ش ۳۲۹۷، ۱۳۷۶/۳/۱۷.
۴۱. «بیانات مقام رهبری در نماز جمعه تهران»: کیهان، ش ۱۷۰۹۱، ۱۷/۳۰/۱۳۸۰.
۴۲. «بیانات مقام رهبری در دیدار مسئولان نظام»: اطلاعات، ش ۲۲۰۷، ۱۵/۱۳۷۹/۹.
۴۳. «بیانات مقام رهبری»: همشهری، ش ۲۴۸۸، ۱۳۸۰/۶/۷.
۴۴. «بیانیه فراکسیون مشارکت درباره کابینه»: نوروز، ۲۹ مرداد ۱۳۸۰.
۴۵. «پیام آیت‌الله خامنه‌ای به کنگره دایرةالمعارف اسلامی»، کیهان، ش ۱۴۹۸۳، ۱۴ بهمن ۱۳۷۲.
۴۶. پیو، هیکسون، هاینزنگز: نظریه پردازان کلاسیک سازمان، ترجمه سیدرضا برقی، قم، مجتمع آموزش عالی، ۱۳۷۹.
۴۷. ترنر، مارک و هیوم، دیوید: حکومتداری، مدیریت و توسعه، چگونه دولت کارآمد داشته باشیم، عباس منوریان، تهران، مرکز آموزش مدیریت دولتی، ۱۳۷۹.
۴۸. تسلیمی، محمدسعید: مدیریت تحول سازمانی، تهران، سمت، ۱۳۷۶.
۴۹. تسلیمی، محمدسعید: تحلیل فرایندی خط‌مشی‌گذاری و تصمیم‌گیری، تهران، سمت، ۱۳۷۸.
۵۰. تهرانی، سیروس: «نگرشی بر سیستم‌های مدیریت و اثرات آن بر کارایی سازمان‌ها و مؤسسات»، مدیریت، ش هشتم، بهار ۱۳۷۲.
۵۱. تیلور، فردریک وینسلو: اصول مدیریت علمی، ترجمه محمدعلی

- طوسی، تهران، مرکز آموزشی دولتی، ۱۳۶۹.
۵۲. جاسبی، عبدالله: (مصاحبه)، جام‌جم، ش ۳۱۱، ۱۳۸۰/۳/۱۶.
۵۳. جعفر پیشه‌فرد، مصطفی: «ساختار نظام کنونی افتاء و کارآمدی نظام جمهوری اسلامی»، حکومت اسلامی، ش ۱۶، تابستان ۱۳۷۹.
۵۴. جعفری، محمدتقی: «یک بحث بنیادین در ریشه‌های انگیزش»، مجموعه مقالات نگرشی بر مدیریت در اسلام، تهران، مرکز آموزش و مدیریت دولتی، ۱۳۷۲.
۵۵. جعفری، محمدتقی: «حکمت اصول سیاسی اسلام»، اطلاعات، شماره ۲۷، ش ۲۱۹۰۳، ۱۸ اردیبهشت ۱۳۷۹؛ ش ۳۲، ش ۲۱۹۰۸، ۱۳۷۹/۲/۲۴، ش ۵۳، ش ۲۱۹۳۲، ۱۳۷۹/۳/۲۴؛ ش ۵۶، ش ۲۱۹۳۶، ۱۳۷۹/۳/۲۹.
۵۶. جعفری صمیمی، احمد و فرجادی، غلامعلی: واژه‌نامه اقتصادی و برنامه‌ریزی، مازندران: انتشارات دانشگاه، تابستان ۱۳۶۷.
۵۷. جناتی، محمدابراهیم: «نقش زمان و مکان در اجتهاد، کاربردی‌ترین شیوه فقه اجتهادی»، کیهان، ش ۱۴۹۵۸، ۱۴ دی ۱۳۷۲.
۵۸. جوادی آملی، عبدالله: «اجرای عدالت مهم‌ترین عامل بقای نظام»، جمهوری اسلامی، ش ۳۰۸۲، ۱۳۶۸/۱۰/۲۳.
۵۹. چیلکوت، رونالد: نظریه‌های سیاست مقایسه‌ای، ترجمه وحید بزرگی و علیرضا طیب، تهران، رسا، چاپ دوم، ۱۳۷۸.
۶۰. خاتمی، سیدمحمد: «گزارش ارزیابی رئیس‌جمهور از برنامه سوم توسعه به مجلس»، ایران، ش ۱۹۴۵، ۱۳۸۰/۸/۲.
۶۱. خدمتی، ابوالقاسم: «انواع کنترل و نظارت در مدیریت اسلامی»، حوزه و دانشگاه، ش ۲۳، تابستان ۱۳۷۹.
۶۲. خزعلی، ابوالقاسم: «اصول چهارگانه حکومت در آئینه کلام علی(ع)»، مجموعه مقالات اصول و شیوه‌های حکومت در نهج‌البلاغه، تهران، بنیاد نهج‌البلاغه، ۱۳۶۸.

۶۳. خراسانی، محمد کاظم: *فوائد الاصول*، بی‌جا، بی‌نا، بی‌تا.
۶۴. حکیمی، محمدرضا و دیگران: *الحیة*، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۷.
۶۵. حکیم، سید محسن: *مستمسک العروة الوثقی*، بی‌جا، بی‌نا، بی‌تا.
۶۶. خوانساری، جمال‌الدین محمد: *شرح غرر الحکم و درر الکلم*، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۶۰.
۶۷. حجاریان، سعید: «مسأله مشروعیت سیاسی»، *راهبرد*، ش ۳، بهار ۱۳۷۳.
۶۸. حسینی سیاهپوشی، سید محمود: *سیری کوتاه در مدیریت اسلامی*، تهران، جهاد دانشگاهی، ۱۳۶۴.
۶۹. دال، رابرت: *تجزیه و تحلیل جدید علم سیاست*، ترجمه حسین ظفریان، تهران، نشر مترجم، ۱۳۶۴.
۷۰. ذری نجف‌آبادی، قربانعلی: «مبارزه با فساد در حکومت علوی»، *حکومت اسلامی*، ش ۱۷، تابستان ۱۳۷۹.
۷۱. دهخدا، علی‌اکبر: *لغت‌نامه دهخدا*، تهران، دانشگاه تهران، دانشکده ادبیات، فروردین ۱۳۳۹.
۷۲. دهقانی فیروزآبادی، سیدجلال: «ویژگی‌های دولت مطلوب»، *ایران*، ش ۱۸۸۷، ۱۳۸۰/۵/۳۱.
۷۳. دلشاد تهرانی، مصطفی: *حکومت حکمت*، تهران، خانه اندیشه جوان، ۱۳۷۵.
۷۴. دلشاد تهرانی، مصطفی: *دولت آفتاب*، تهران، خانه اندیشه جوان، ۱۳۷۷.
۷۵. «دولت کارآمد...»، *کیهان*، ش ۱۷۱۷۸، ۱۴ شهریور، ۱۳۸۰.
۷۶. دیوید، فرد.آر: *مدیریت استراتژیک*، ترجمه علی پارسائیان و سیدمحمد اعرابی، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۷۹.
۷۷. رحمانی، محمد: «ملاک‌های گزینش کارگزاران در حکومت علوی»، *حکومت اسلامی*، ش ۱۸، زمستان ۱۳۷۹.

۷۸. رشید کابلی، مجید و رنجبریان، بهرام: «عوامل مؤثر در بهره‌وری تولید»، *مدیریت دولتی*، ش دهم، پاییز ۱۳۶۹.
۷۹. رضائیان، علی: *اصول مدیریت*، تهران، سمت، ۱۳۷۹.
۸۰. رضائیان، علی: «کارآمدی و کارایی مهم‌ترین مسؤولیت مدیران»، *فصلنامه دانش مدیریت*، ش ۱۴، پاییز ۱۳۷۰.
۸۱. رضائیان، علی: *مبانی سازمان و مدیریت*، تهران، سمت، ۱۳۷۹.
۸۲. رضایی مهر، حسین: «تأملی در باب مشروعیت حکومت دینی»، *کیهان*، ش ۱۳۸۰/۳/۱۱۷۱۳۰.
۸۳. روحانی، حسن: «درآمدی بر مشروعیت و کارآمدی»، *راهبرد*، ش ۱۸، زمستان ۱۳۷۹.
۸۴. رهبر، محمدتقی: *درس‌های سیاسی از نهج‌البلاغه*، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۴.
۸۵. سلجوقی، خسرو و ابوالفتحی، غلام: «درآمدی بر معنای وزیر و مفهوم کارآمدی»، *مجلس و پژوهش*، ش ۲، خرداد و تیر ۱۳۷۲.
۸۶. شجاعی‌زند، علیرضا: *مشروعیت دینی دولت و اقتدار سیاسی دین*، تهران، تیان، ۱۳۷۶.
۸۷. شجاعی‌زند، علیرضا: «کارآمدی فرهنگ»، *ایران*، ش ۲۳۵۲، ۱۹ اسفند ۱۳۷۹.
۸۸. شریعتمدار جزائری، سید نورالدین: «کارایی فقه سیاسی»، *علوم سیاسی*، ش ۱۴، تابستان ۱۳۸۰.
۸۹. شکوهی، علی: «مشروعیت و کارآمدی انقلاب»، *صبح*، ش ۱۹، ۳۱ مرداد ۱۳۷۴.
۹۰. شمس‌الدین، محمد مهدی: *نظام‌الحکم و الاداره فی الاسلام*، بیروت، چاپ سوم، ۱۳۷۴ ق (قم، ۱۴۱۱ ق).
۹۱. شهر آشوب، ابوجعفر محمد بن علی: *مناقب آل ابی‌طالب*، بیروت،

دارالاضواء، ۱۴۰۵ ق.

۹۲. طالقانی، سید محمود: «تمرکز مرجعیت و فتوا»، *بحثی درباره مرجعیت و روحانیت*، به قلم جمعی از دانشمندان، تهران، شرکت سهامی انتشار، دی ۱۳۴۱.

۹۳. عارف، محمدرضا: «مصاحبه معاون اول رئیس جمهوری»، *اطلاعات*، ش ۲۲۴۸۳، ۱۳۸۱/۲/۲۲.

۹۴. عالم، عبدالرحمن: *بنیادهای علم سیاست*، تهران، نشر نی، ۱۳۷۳.

۹۵. عالم تبریز، اکبر: «عوامل مؤثر در رشد بهره‌وری»، *فصلنامه مطالعات مدیریت*، ش ۱۰، بهار ۱۳۷۲، شماره پیاپی ۹.

۹۶. عبدالنور، جبور و ادریس، سهیل: *المنهل*، قاموس فرنی عربی، بیروت، دار الملايين، دار الاداب، الطبعة التعاسه، ۱۹۸۶ م.

۹۷. علوی، امین‌الله: «چگونه می‌توان پرداخت حقوق و دستمزد را با کارایی و بهره‌وری پیوند داد»، *مدیریت دولتی*، ش ۱۴، پاییز ۱۳۷۰.

۹۸. علوی، سیدابراهیم: «*نهج البلاغه و تعریف حق و باطل*»، *مجموعه مقالات اصول و شیوه‌های حکومت در نهج البلاغه*، تهران، بنیاد نهج البلاغه، ۱۳۶۸.

۹۹. علیخانی، علی‌اکبر: *توسعه سیاسی از دیدگاه امام علی (ع)*، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷.

۱۰۰. عمید، حسن: *فرهنگ عمید*، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۲.

۱۰۱. غفاری، نصرالله: «جنبه‌هایی از بهره‌وری»، *فصلنامه مطالعات مدیریت*، ش ۱، دوره سوم، بهار ۱۳۷۲، شماره پیاپی ۹.

۱۰۲. فاضل لنگرانی، محمد: *آیین کشورداری از دیدگاه امام علی (ع)*، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ سوم، ۱۳۷۰.

۱۰۳. فرهنگ، منوچهر: *فرهنگ علوم اقتصادی*، تهران، نشر البرز، چاپ هفتم، ۱۳۷۴.

۱۰۴. «قانون اساسی، مشروعیت و کارآمدی»، *عصر ما*، شمار ۲۰۲، ۶ اسفند ۱۳۷۹.

۱۰۵. قربانی، زین‌العابدین: «عوامل همکاری و اعتماد بین مردم و حکومت از دیدگاه نهج البلاغه»، *یادنامه دومین کنگره هزاره نهج البلاغه*، تهران، بنیاد نهج البلاغه، وزارت ارشاد اسلامی، ۱۳۶۳.

۱۰۶. قزوینی، عبدالکریم بن محمد یحیی: *بقا و زوال در کلمات سیاسی امیرالمؤمنان (ع)*، به کوشش رسول جعفریان، قم، کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی، ۱۳۷۱.

۱۰۷. قوچانی، محمد، «دموکراسی اریستوکراتیک»، *کیان*، ش ۳۱، تیر و مرداد ۱۳۷۵.

۱۰۸. کریم محمد، اویس: *المعجم الموضوعی لنهج البلاغه*، مشهد، مجمع‌البحوث الاسلامی، ۱۴۰۸ ق.

۱۰۹. کلینی، محمد: *الکافی*، بی‌جا، بی‌نا، بی‌تا.

۱۱۰. گروه تحقیق: «طرحی نو برای تحول در ساختار دولت»، *مجلس و پژوهش*، ش ۲۴، فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۷.

۱۱۱. «گزارش ارزیابی رئیس جمهور از برنامه سوم توسعه به مجلس»، *ایران*، ش ۱۹۴۵، مورخ ۱۳۸۰/۸/۲.

۱۱۲. *گزیده مقالات سیاسی - امنیتی*، تهران، مؤسسه پژوهش‌های اجتماعی، انتشارات بینش، پاییز ۱۳۷۵.

۱۱۳. *گزیده مقالات سیاسی - امنیتی*، تهران، مؤسسه پژوهش‌های اجتماعی، بینش، پاییز ۱۳۷۵.

۱۱۴. گلریز، حسن: *فرهنگ توصیفی لغات و اصطلاحات علوم اقتصادی*، تهران، مرکز آموزش بانکداری، ۱۳۶۸.

۱۱۵. لاریجانی، محمدجواد: *حکومت، مباحثی در مشروعیت و کارآمدی*، تهران، سروش، ۱۳۷۳.

۱۱۶. لاریجانی، محمدجواد: «حکومت، مشروعیت و کارآمدی»، سروش، ش ۸۲۵، ۲۷ بهمن ۱۳۷۵.
۱۱۷. لاریجانی، محمدجواد: «بحث نظری درباره توسعه سیاسی در نظام حکومتی مبتنی بر اسلام»، مجلس و پژوهش، ش ۲۶، بهمن و اسفند ۱۳۷۷.
۱۱۸. لاریجانی، محمد جواد: (مصاحبه) «نه چپ‌ها حکومت‌داری بلدند نه راست‌ها»، جام‌جم، ش ۵۸۴، ۱۳۸۱/۲/۳۱.
۱۱۹. لاریجانی، محمدجواد: «حکومت کارآمد دینی یا دموکراسی مشروع»، کیان، ش ۳۰، اردیبهشت و خرداد ۱۳۷۵.
۱۲۰. لاریجانی، محمدجواد: «حکومت و مبانی کارآمدی»، مجلس و پژوهش، ش ۱۰، بی‌تا.
۱۲۱. لاریجانی، محمدجواد: «حدود تسامح مدنی در نظام اسلامی»، مجلس و پژوهش، ش ۲۴، فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۷.
۱۲۲. «مصاحبه معاون اول رئیس‌جمهوری»، اطلاعات، ش ۲۸، ۲۲۴۸۳، اردیبهشت ۱۳۸۱.
۱۲۳. «مصاحبه معاون سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی»، کیهان، ش ۱۷۰۶۳، ۲۷ فروردین ۱۳۸۰.
۱۲۴. «مصاحبه با عبدالله جاسی نامزد ریاست جمهوری»، جام‌جم، ش ۳۱۱، ۱۶ خرداد ۱۳۸۰.
۱۲۵. مجلسی، محمدتقی: بحارالانوار، بیروت، مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۳ ق.
۱۲۶. محمدی ری‌شهری، محمد: میزان‌الحکمه، قم، مکتبه الاعلام الاسلامی، ۱۳۶۲.
۱۲۷. محمدی، اسماعیل: «کتابشناسی عهدنامه امام علی (ع) به مالک اشتر»، حکومت اسلامی، ش ۱۸، زمستان ۱۳۷۹.
۱۲۸. مرنندی، محمدرضا: مبانی مشروعیت نظام سیاسی اسلام، تهران،

- عطایی، ۱۳۷۶.
۱۲۹. مریدی، سیاوش و نوروزی، علیرضا: فرهنگ اقتصادی، تهران، مؤسسه کتاب پیشرو و انتشارات نگاه، ۱۳۷۳.
۱۳۰. مشکى، على‌اصغر: «مطالعه تطبیقی اصول و مبانی مدیریت از دیدگاه اسلام»، مجموعه مقالات نگرشی بر مدیریت در اسلام، تهران، مرکز آموزش مدیریت دولتی، ۱۳۷۲.
۱۳۱. مطهری، مرتضی: «اجتهاد در اسلام»، بخشی درباره مرجعیت و روحانیت، به قلم جمعی از دانشمندان، تهران، شرکت سهامی انتشار، دی ۱۳۴۱.
۱۳۲. معادیخواه، عبدالمجید: فرهنگ تفصیلی مفاهیم نهج‌البلاغه، تهران، ذره، ۱۳۷۳.
۱۳۳. معنوی، علی: «مبحث اقتدار ملی در عصر تغییر مفاهیم سیاسی»، اطلاعات، بخش اول، ش ۲۲۲۷۲، ۱۳۸۰/۵/۲۷؛ بخش دوم، ش ۲۲۲۷۳، ۱۳۸۰/۵/۲۸؛ بخش سوم، ش ۲۲۲۷۴، ۱۳۸۰/۵/۲۹.
۱۳۴. مکارم شیرازی، ناصر: پیام امام امیرالمؤمنین (ع)، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۹.
۱۳۵. منصوری لاریجانی، اسماعیل: مدیریت اسلامی. تهران، مجتمع شهید مطهری، بهار ۱۳۶۹.
۱۳۶. موسوی، محسن‌باقر: الاداره و النظم الاداری عندالامام علی (ع)، بیروت، مرکز پژوهش‌های اسلامی غدیر، ۱۴۱۹ ق، ۱۹۹۸ م.
۱۳۷. موسوی خمینی، روح‌الله: صحیفه نور، تهران، سازمان مدارک فرهنگ انقلاب اسلامی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بهمن ۱۳۶۹.
۱۳۸. موسوی خمینی، روح‌الله: ولایت فقیه، قم، انتشارات آزادی، بی‌تا.
۱۳۹. موسوی خوینی‌ها، سید محمد: «نباید به این نتیجه می‌رسیدیم»، همشهری، ش ۲۵۴۵، ۶ آبان ۱۳۸۰.

۱۴۰. موسویان، سیدمحمدرضا: «کارویژه‌های حکومت در اندیشه سیاسی شیخ طوسی» علوم سیاسی، ش ۱۲، زمستان ۱۳۷۹.
۱۴۱. میرسپاسی، ناصر: «آیا در مدیریت دولتی، اثربخشی بر کارایی تقدم دارد؟» مدیریت دولتی، سال اول، پاییز ۱۳۶۶.
۱۴۲. نرم‌افزار دانشنامه جامع نهج‌البلاغه، اصفهان، مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان، ۱۳۸۰.
۱۴۳. نصار، ناصیف: «قدرت سیاسی و اصل عدالت»، ترجمه مهدی خالجبی، نقد و نظر، سال سوم، ش ۲ و ۳، بهار و تابستان ۱۳۷۶.
۱۴۴. «نگرشی بر مدیریت در اسلام»، مجموعه مقالات چهارمین سمینار بین‌المللی مدیریت اسلامی، تهران، مرکز آموزش مدیریت دولتی، ۱۳۷۲.
۱۴۵. سوری، مهدی: فرهنگ لغات و اصطلاحات سیاسی، تهران، نشر نی، چاپ هفتم، ۱۳۷۷.
۱۴۶. هاشمی رفسنجانی، علی‌اکبر: «سیاست از دیدگاه علی (ع)»، مجموعه مقالات اصول و شیوه‌های حکومت در نهج‌البلاغه، تهران، بنیاد نهج‌البلاغه، ۱۳۶۸.
۱۴۷. هاشمی رفسنجانی، علی‌اکبر: (مصاحبه) «کارآمدی نظام جمهوری اسلامی»، حکومت اسلامی، ش ۱۴، بخش اول، زمستان ۱۳۷۸.
۱۴۸. هادوی تهرانی، مهدی: باورها و پرسش‌ها، تهران، خانه خرد، ۱۳۷۸.
۱۴۹. هندی، متقی بن حسام‌الدین: کنز العمال، بی‌جا، بی‌تا، بی‌تا.
۱۵۰. یوسفی اشکوری، حسن: «عقلانیت اسلامی و جعل قدرت»، کیان، ش ۳۱۵، تیر و مرداد ۱۳۷۵.

ب - منابع لاتین

150. Ali, Imam, Nhjul BALAGHA, Tra, Syed Ali Reza, Qum, Ansarian publication, Vol, 1, 2, 1998.

151. Almond, G. and Powell, B.: *Comparative Politics: a Development Approach*, Boston, Little Brown and Co, 1966.
152. Almond, G. and Coleman J.S. : *"The Politics of the Developing Areas"*, Princeton University Press, 1960.
153. D'entreves, Passerin: *La notion de L'etat*, editions sirey, paris, 1969.
154. Dugan, Matie. "Comparing pluralist Democracies: Strains on Legitimacy", *Boulder: westview press*, 1988.
155. Easton, David: *A System Analysis of Political life*, New York, John Wiley & Sons, 1965.
156. Lipset, S. M: *Political Man, The Social Basis of Politics*, New York: Doubleday, 1959.
157. Spiro, J. Herbert: "Comparative Politics: A comprehensive Approach" *American Political Science Review LVI*, Septembr 1962.
158. Pye, Lucian W: *Aspects of Political Development*, Boston, 1966.
159. *Nahjul Balagha*, tra. Sayed Ali Reza, Qum, Ansarian Publication, Vol, 1,2, 1988.
160. Taylor Fredrich winslow, Scientific Management, New York: Harper, 1947.
161. Wilson, F. G. : *The Elements of modern politics*, Newyork, Mcgrow Hill, 1936.

منابعی برای مطالعه بیشتر^۱

162. Campell, John P: "on the Nature of Organizational Effectiveness" in panning, J. M. and Associate eds. New Prespectives on organizational Effectiveness, San Fransico: Josse Bass, 1977.
163. Desaunay, Guy. Comment gerer efficacement son superieur hierarchique, paris, Dunod, 1998.
164. Goodman, P.S and pennings, J. M. and Associate eds. New Perspective on organizational Effectiveness, San Fransico Jo Sey Bass, 1977.
165. Latrobe, Gerer efficacement son tems et ses priorites, ESF (Formation permanente), 2000.
166. Morin. M – Estelle . L'Efficacite de L'organisation. Theories, representation set mesures. Montral, Gaetan Morin editor, 1994.
167. O'shaughnessy, wilson. la faisabilite de projet: Une demarche vers L'efficience L'efficacite, paris, smg, 1995.
168. Payette, Adrien. L'efficacite des gestionnaires et des organisations, Quebec, presses de universite du Quebec, 1988.
169. Savoyat, Bruno, Les Secrets de L'efficacite: En faire en moins de temps, paris, Maxima, 2001.
170. Schaaf, J. H. legitimacy in the modern state, New Brunswick, Tranaction Books, 1981.

۱. متأسفانه بسیاری از کتاب‌های حاضر در کشور ما موجود نیست و نشانی آن‌ها نیز از طریق اینترنت ثبت شده است.

AN INTRODUCTION TO THE EFFICIENCY OF POLITICAL SYSTEM IN ISLAM

BAHRAM AKHAVAN KAZEMI

مرکز توزیع و فروش:
۸۵۰۳۳۴۱ ۸۷۳۰۴۴۶

ISBN 964-375-026-4

